

Всього	673	55	8,2	10	18,1

При лікуванні телят, що захворіли, основна увага приділялася можливості зменшити умовно патогенну мікрофлору у межах шлунково-кишкового тракту на нормальний перебіг харчо-травлення, водно-сольовий обмін, а також попередити інтоксикацію і підвищити захисні сили організму.

З огляду на проведені дослідження чутливості *E.coli* до антибіотиків було впроваджено відповідні препарати якості заходів боротьби та профілактики колібактеріозу телят на господарстві.

Для хворих тварин використовувався гентаміцин з розрахунком 1,5 – 2 мг/кг ваги двічі на добу. Окрім цього призначалася 12-ти годинна голодна дієта, протягом якої молозиво замінювали на випоювання фізіологічного розчину кухонної солі чи трав'яного відвару (з ромашки, дерев'яної полини).

До одного з найважливіших методів профілактики колібактеріозу на території неблагополучного господарства зараховують проведення імунізації серед тільних корів і нетелів. Таку імунізацію було проведено двараз згідно з Інструкцією щодо застосування полівалентної гідроокисалюмінієвої формол-тіомерсальної вакцини проти колібактеріозу (ешерихіозу) телят. Після проведення такої вакцинації тільної корови ми сприяємо виробленню колострального імунітету новонародженого теляти.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бакулов И.А., Юрков Г.Т., Песковацков А.И. Методические указания по эпизоотологическому обследованию. М., 1982. С. 16 –18.
2. Нахманов Н.В., Бурда Л.Г. Дифференциальная диагностика инфекционных болезней сельскохозяйственных животных: Справочник. М.: Росагропромиздат, 2001. 255 с.
3. Факторні хвороби сільськогосподарських тварин /В.П.Литвин та ін.; за ред. В.П. Литвина, Л.С.Корнієнка. Біла Церква: БДАУ, 2002. 368 с.

УДК 636.92.09:616.988:615.371

ТОРБА С.В., магістрантка

Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

lubov.korniienko@gmail.com

ВІРУСНА ГЕМОРАГІЧНА ХВОРОБА КРОЛІВ – ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХОДІВ СПЕЦИФІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ЗА РОЗРОБЛЕНОЮ ТА АПРОБОВАНОЮ СХЕМОЮ

Вивчено в історичному аспекті виникнення, особливості епізоотології та поширення вірусної геморагічної хвороби кролів в нинішній ситуації. Розроблена й апробована в умовах виробництва схема профілактичних щеплень кролів від вірусної геморагічної хвороби. Надане теоретичне обґрунтування проведення щеплень кролів від ВГХК.

Ключові слова: вірусна геморагічна хвороба кролів, вакцинація.

Вірусна геморагічна хвороба кролів (некротичний гепатит, геморагічна пневмонія кролів) – належить до найстрашніших недуг тварин цього виду, адже летальність серед щепленого молодняка старше 1,5-міс віку і дорослих тварин може досягати 95 – 100 %. Це гостре висококонтагіозне захворювання кролів, яке супроводжується явищами геморагічного діатезу в усіх органах, особливо в легенях і печінці [2].

Кролівничій галузі та кролівникам-любителям вірусна геморагічна хвороба кролів (ВГХК) і сьогодні створює найбільшу проблему, в разі не проведення профілактичних щеплень серед тварин цього виду.

Вперше ВГХК діагностували в Китаї (1984 – 1985 рр.). З 1986 р. це захворювання поширилося в країнах Європи. Італія перша країна Європи, яка із-за цієї інфекції втратила кролівницьку галузь. В цьому ж році ВГХК діагностували і в Радянському Союзі (у радгоспі «Дальневосточному» Хабаровський край – на кордоні з Китаєм) [2, 3].

З 1988 р. це захворювання стало надзвичайно великою проблемою для усіх господарств з утримання кролів у різних країнах світу.

Завдяки розробці ефективних вакцин цю проблему вдалося призупинити, тому для збереження кролів кругом почали запроваджувати ефективні засоби специфічної профілактики з дотриманням відповідних схем щеплень.

У колишньому СРСР та Російській Федерації з 1987 р. для специфічної профілактики геморагічної хвороби кролів широко застосовувалась тканинна гідроксидалюмінієва формолвакцина розроблена в ВНДІВВіМ. Після однократного застосування цієї вакцини забезпечувався 100 % імунний захист від польового вірусу, за рахунок комплементозв'язувальних антитіл, яких діагностували в титрах 1 : 16 – 1 : 64, за внутрішньом'язової ін'єкції у дозі 0,5 см³. У щеплених в 1,5-міс. віці кролів на 3 добу формувался напружений імунітет і тривав не менше 12 місяців [4].

В подальшому, за розробки українських вакцин «Геморагівак» та «Гемівак» загальна схема щеплень передбачала – першу вакцинацію кроленят проводити у 1,5-міс віці, перед відсадженням кроленят від матері. Друге щеплення – через 3 місяці, тобто у 4,5-міс віці. Всі наступні – через кожні 6 місяців, а маточне поголів'я раз на 12 місяців. Дозволялося кроленят з однієї клітки вакцинувати одним шприцом і однією голкою, а для кожної дорослої тварини використовувати для щеплень стерильну голку. Ніяка вакцинація не дає стовідсоткової гарантії, проте суттєво знижує ризик виникнення цієї інфекції.

З 2012 р. ефективність щеплень кролів від ВГХК, за загально прийнятими схемами, не давала відповідних результатів, як на вакцини українського виробництва, так і на іноземних виробників, що пройшли офіційну реєстрацію в Україні. До органів управлiнь ДВФСС від кролівників-любителів та кролівницьких господарств почали надходити скарги, про захворювання кролів на ВГХК, на прищепленому проти цієї інфекції поголів'ї, та ще й захворювали кроленята не з 1,5-міс., а з 20-ти денного віку.

У 2014 році в Німеччині діагностували новий штам ВГХК RHDV типу 2, існування якого, в польових умовах, уже офіційно підтверджено і в Україні [5].

Вірусну геморагічну хворобу кролів типу 2 викликає РНК-геномний вірус, який (аналогічно типу 1), який також належить до сімейства *Caliciviridae*, роду *Lagovirus*, але він включає два патогенні віруси: вірус геморагічної хвороби кролів (RHDV type 2), що вражає європейського кроля (*Oryctolagus cuniculus*) і вірус синдрому коричневої печінки європейських зайців (EBHSV), який викликає захворювання коричневого, гірського та італійського зайця. Ці два віруси мають схожу структуру та гомологію до 70 %. Вони викликають два різних захворювання, RHD (геморагічне захворювання кролів) і EBHS (синдром коричневої печінки європейських зайців). Обидва призводять до високої смертності. Ці хвороби спричинили скорочення популяцій диких кролів / зайців по всій Європі, що серйозно вплинуло на природні екосистеми, де заячі є сприйнятливими видами.

Так як ключовим моментом профілактики вірусної геморагічної хвороби кролів є вакцинація, то на ринку засобів ветеринарного призначення представлені вакцини різних виробників, що офіційно затверджені в Україні для профілактики ВГХК в тому числі й RHDV 2 типу. Науковцями доведено, що вакцинація проти класичної RHDV не захищає кролів від вірусу RHDV типу 2 [1, 5].

Нами відпрацьована схема профілактичних щеплень ВГХК та міksomатозу, яку апробували у виробничих умовах на домашніх кролях приватних господарств у Маньківському та Шполянському районах Черкаської області й Володарському та

Білоцерківському районах Київської області. Жоден кроль щеплений за цією схемою не захворів на ВГХК та міксоматоз. Така схема щеплень наведена в таблиці 1.

Таблиця 1 – Схема щеплень кролів проти вірусної геморагічної хвороби (I і II типів) та міксоматозу

Вік кролів	Назва захворювання	Назва вакцини та виробник	Доза введення (мл)
4 тижні	ВГХК (II тип)	PESTORIN (II тип) (Чехія)	0,5
	Міксоматоз	MYXOREN (Чехія)	1,0
6 тижнів	ВГХК (I тип)	PESTORIN (I тип) (Чехія)	1,0
10 тижнів	ВГХК (I тип) + міксоматоз	PESTORIN MORMYX (Чехія)	1,0
Кожні 6 місяців (маточне поголів'я)	ВГХК (II тип)	PESTORIN (II тип) (Чехія)	0,5
	ВГХК (I тип) + міксоматоз	PESTORIN MORMYX (Чехія)	1,0

Висновок: Проведені нами дослідження щодо запровадження профілактичних щеплень кролів від ВГХК та міксоматозу показали високу ефективність вакцин вироблених у Чехії, за дотримання наведеної схеми в умовах виробництва.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Держпродспоживслужба України. URL: www.vet.gov.ua
2. Корнієнко Л.С., Домбровський О.Б., Пономар С.І., Антіпов А.А. Інфекційні та інвазійні хвороби кролів. Біла Церква, 2003. 228 с.
3. Loliger H.Ch., Matther S., Liess B. Uber das Auftreten einer infectiosen hamorrhagischen Erkrankung bei Hauskaninchen in der Bundesrepublik Deutschland. Tierarztl. Umsch. 1989. I. 44. P. 22–25.
4. Шевченко А.А., Шевченко Л.В. Вирусные болезни кроликов. Аквариум, 2000. 80 с.
5. Від комариної напасти. Здоров'я тварин і ліки. 2021. № 4 (232). 16 с.

УДК 619:579:616–078:637

МОЦИК М.С., магістрант

РУБЛЕНКО І.О., д-р вет. наук

ТАРАНУХА С.І., магістр, асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

iryna.rublenko@btsau.edu.ua

ЛАБОРАТОРНА ДІАГНОСТИКА МАТЕРІАЛУ ВІД ПТИЦІ ЗА САЛЬМОНЕЛЬОЗУ

У статті наведено результати досліджень щодомоніторингу літературних джерел, вивчення та проведення лабораторної діагностики за сальмонельозу птиці. Встановлено поширеність серовару *S. Turphimium* та *S. Enteritidis*, резистентність серед штамів бактерій роду *Salmonella* до тетрациклінів і сульфаніламідів, необхідність використання середовищ збагачення (преселективне, селективне) для виділення збудника з матеріалу від птиці та яєць.

Ключові слова: птиця, сальмонельоз, лабораторна діагностика, профілактика, лікування, поширення, проблема, вік, середовища, культивування, ідентифікація.

Птахівництво – одна із найбільш потужних галузей аграрного виробництва в Україні. В світі споживання продуктів птахівництва, з початку 2000 років, зросла у 2 рази, зокрема курячого м'яса і яєць [1-3]. В Україні продукція птахівництва становить понад 51 %, зокрема поголів'я птиці зростає в межах 123-202 млн голів [4].

Проте, одним із основних патогенів, який викликає контамінацію продукції тваринництва – це бактерії роду сальмонела [5]. Ці мікроорганізми поширюються у